

Oponentní posudek

rigorózní práce Mgr. Barbory Jeřábkové na téma „Postavení státního zástupce v přípravném řízení“.

Předložená rigorózní práce je zpracována v rozsahu 129 stran, v šesti kapitolách. Jejím nosným tématem je charakteristika, definování, struktura, úkoly a činnost státního zástupce v přípravném řízení vedeném v České republice, včetně porovnání se zahraniční úpravou a charakteristickou činností.

Nezastupitelnost a vedoucí role státního zástupce v přípravném řízení je známým faktem, který i přes to je potřebné neustále připomínat. Role státního zástupce, zejména v přípravném řízení, je v poslední době na pořadu dne, kdy je opět zvažováno, zda nemají být zrušeny vrchní státní zastupitelstva a vrátit se opět ke třístupňové organizaci. Z těchto a dalších pohledů je téma práce stále aktuální.

Cílem této práce je podat ucelený obraz o současném stavu právní úpravy týkající se postavení státního zástupce v přípravném řízení a poukázat na problematické aspekty a nedostatky s tím související.

Práce je zpracována velmi podrobně, zabývá se všemi detaily činnosti a rozhodovací praxe státních zastupitelství na jednotlivých úrovních. Do práce je vnášen i vlastní pohled studentky na danou problematiku a kritické hodnocení činnosti státních zástupců. I přes to jde o popisnou práci, ve které jsou sice přesně a odborně správně deklarovány činnosti, náplň práce, rozhodovací praxe a ostatní činnosti státních zástupců. Vlastní přínos práce lze nalézt jednak v historickém přehledu vznik státních zastupitelství, úkolů a pravomocí v jednotlivých historických etapách, komparace české a slovenské úpravy, s vymezením rozdílů, dále v závěrečné kapitole, kde studentka představuje vlastní názor a úvahy de lege ferenda. I přes to jde však o konstatování známých faktů, byť velmi přesně, vhodně a správně zpracovaných.

Práce je zpracována v rozsahu 129 stran, v šesti kapitolách. V první kapitole je mapován historický vývoj vzniku a role státních zastupitelství v České republice, kterému je věnována značná pozornost. Třetí kapitola vybočuje z celkové koncepce rigorózní práce, a popisuje (charakterizuje) jedno ze stadií trestního řízení – přípravné řízení. Toto vybočení z konceptu analýzy struktury, činností a postavení státních zastupitelství v přípravném řízení je však logické. Práce řeší otázku činnosti atd. státních zástupců v přípravném řízení, proto je na místě, aby bylo přípravné řízení stručně, v základních rysech, definováno. V následujících kapitolách je pojednáno o právní úpravě zakotvení státního zastupitelství a

stěžejních zásadách činnosti státního zástupce. Těžištěm práce se stává čtvrtá kapitola, ve které je velmi obsírně, věcně a odborně správně popsáno postavení státního zástupce v přípravném řízení, kde jsou podrobně analyzována jednotlivá oprávnění a povinnosti státního zástupce, která se v jednotlivých stádiích přípravného řízení mění. V další části práce je provedena analýza a srovnání české a slovenské úpravy postavení, činnosti a struktury státního zastupitelství s vymezením odlišností obou právních úprav. V závěrečné kapitole je poukázáno na problematické aspekty současné právní úpravy související s postavením státního zástupce s návrhy *de lege ferenda*. V této souvislosti bylo vhodné podrobněji se zabývat slovenskou právní úpravou postavení tzv. speciálů, které disponují speciálním postavením, rozsahem činností i pravomocemi v trestním řízení. Výrazným rysem jejich postavení je vysoká míra nezávislosti a samostatnosti s obsáhlými pravomocemi.

Téma práce svým námětem a obsahem sice není originální, výjimečné je však svým komplexním zpracováním problematiky v ucelený materiál, který v celé šíři pojednává o postavení a úloze státního zástupce v přípravném řízení s poukazem na zvláštnosti právní úpravy postavení a rozsahu činností státního zástupce v přípravném řízení. Navíc jde o aktuální téma, které zasluhuje komplexní zpracování.

Zvolená struktura rigorózní práce je vyvážená, výstižná do té míry, že komplexně řeší uvedenou problematiku a s tím související otázky teorie a praxe.

Obsah jednotlivých částí (kapitol) je vyvážený, vystavený na systémovém přístupu v té míře, aby v něm byly popsány všechny základní informace, které v dostatečné míře charakterizují a popisují jednotlivé způsoby např. rozhodovací činnosti státního zástupce.

Sdělované informace jsou výstižné, přesně formulované, s dostatečnou erudovaností a argumentačním aparátem. Co do obsahu, struktury, způsobu a rozsahu zpracování tak nemám žádné zásadní výhrady.

Práce je vhodně doplněna četnými odkazy, které jsou voleny výstižně a je s nimi v textu dobře pracováno.

Rigorózní práce je zpracována velmi pečlivě, argumentačně, věcně a odborně správně, s přiléhavou odbornou argumentací a erudicí. Po odborné stránce nelze práci v podstatě nic vytknout. Rigorózní práce je právem považována za určitý druh vědecké práce, ve které nezbytnou součástí mimo stanovení cíle, je vymezení určité hypotézy o stavu a vývoji naznačené oblasti, která má být prací zpracována, a k tomu jsou vhodně zvoleny základní metody práce, které autorka definuje v úvodu práce, stejně jako cíl práce. Je proto jenom na škodu, že autorka zvolila spíše popisnou metodu stavby práce, aniž by projevila snahu o

kritické hodnocení problematiky. Např. bych očekával provedení, byť stručné dotazníkové akce mezi státními zástupci, s cílem zjistit jejich kritické připomínky k celkové organizaci, rozsahu činnosti a ingerence v přípravném (trestním) řízení, se snahou zaujmout k těmto problémům (a že existují a jsou zásadní, není pochyb) vlastní stanovisko. Určitý náznak řešení sporných oblastí v činnosti státního zástupce je patrný v návrzích de lege ferenda, ovšem zde se autorka dopouští určité zmatečnosti a nelogičnosti s jedním návrhem, a sice, navrhuje rozšířit možnost zpět vzetí obžaloby i poté, co soud vynese rozsudek v hlavním líčení.

V celkovém zhodnocení práce je nutné uvést, že jde o práci zpracovanou na velmi dobré odborné úrovni, s přiměřenou přidanou hodnotou, kterou představuje zejména komplexnost zpracování problematiky.

Autorka vycházela z řady literárních a dalších zdrojů, se kterými také v přiměřené míře pracuje a dokáže je argumentačně v přiléhavé formě použít. Rigorózní práci v dostatečné míře prokázala svou erudovanost, schopnost analytického myšlení a práce se zdroji informací.

Celkově práci hodnotím jako velmi dobrou, využitelnou v teorii i praxi, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Otázky k obhajobě nepokládám.

V Praze, dne 19.9.2021

Doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.